

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 309-1908)

Originalt emne

Overslag over Kommunens Indtægter og Udgifter

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 18. februar 1909](#)
- 2) [Byrådsmødet den 25. februar 1909](#)
- 3) [Byrådsmødet den 11. marts 1909](#)
- 4) [Byrådsmødet den 1. april 1909](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 18. februar 1909 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 309-1908)

Forslag til Overslag over Kommunens Indtægter og Udgifter i 1909-10.

1. Behandling.

Formanden forelagde Budgettet, idet han udtalte, at det syntes at være overordentlig fredeligt. I Budgetudvalget havde der i hvert Fald kun været ringe Divergens. En medvirkende Aar sag hertil havde det i Fjor vedtagne Lønregulativ været, eftersom det hurtigt bragte Udvalget over de fleste Lønandragender. Forhaabentlig kunde dette Regulativ i mange Aar lægges til Grund for Kommunens Administration. Paa den anden Side set var Budgettet ikke af synderlig glædelig Art, idet det paa væsentlige Punkter viste en stadig Forøgelse af Udgifterne sammen med en forøget Vanskelighed ved at tilvejebringe de fornødne Indtægter. Det Beløb, der var budgetteret udskrevet i Formue- og Lejlighedsskat androg 1364988 Kr. mod i Fjor 1134306 Kr. og viste altsaa en Forøgelse

paa 230682 Kr. Grunden til den store Forøgelse var en betydelig Stigning paa næsten alle Udgiftskonti. Paa Grund af Aarets mange Valg maatte Udgiftskonto I selvfølgelig stige en Del. At Udgiften til Fattigvæsenet bestandig steg saa stærk var ret trist at se, eftersom de Konti, der omfattede humane Formaal, saasom Tilskud til Hjælpekassen, Alderdomsunderstøttelsen og nu ogsaa Arbejdsløshedskasserne ogsaa steg betydeligt. Og Tilskudene til disse Institutioner skulde dog formentlig bringe Udgifterne til Fattigvæsenet ned. Den største Stigning fandtes dog paa Skolevæsenets Budget, nemlig 103700 Kr., hvoraf en Del imidlertid kunde forudses forrige Aar. Udgifterne til Rets- og Politivæsen var ogsaa i Stigning, og ligeledes Udgiften til Brandvæsenet, hvortil dog særlig Anskaffelsen af Automobilstigen bidrog. Endelig var der Renter af Gæld, paa hvilken Konto Budgetudvalget havde anset det for rigtigst at opføre 50000 Kr. til Forrentning af et nyt Laan, som det vistnok vilde blive nødvendigt at optage i det nye Aar, navnlig af Hensyn til Paabegyndelsen af Udførelsen af den store Kloakplan. Alt i alt var Byens Udgifter altsaa i Stigning, og man maatte være forberedt paa, at Stigningen ofte som i Aar skete i Spring. I Virkeligheden var det nemlig Lovgivningen, der bestemte Udgifterne, saa man kunde ikke vente Bedring, med mindre Staten traadte hjælpende til eller helt eller delvis overtog nogle af Udgifterne; Skoleudgifterne burde saaledes rettelig for en stor Del afholdes af Staten. Af det forelagte Forslag fremgik det, at Kommunen fremdeles maatte afholde de store Udgifter ved Optagelse af midlertidige Laan til høj Rente, men maaske vilde dette dog ogsaa være heldigere end at optage et fast Laan med stort Kurstab eller binde sig til høj Rente i mange Aar. Et andet Punkt, der ikke var synderligt glædeligt, var, at Kassebeholdningen var i Nedgang. I 1907 var der Stigning i Beholdningen, men dette var vist kun en forbigaaende Bedring; i alt Fald gik Beholdningen nu nedad, hvilket dels skyldtes at Skatterne ikke indgik med saa store Beløb, og dels at man var blevet nødt til at optage ret store Beløb, der ikke havde været opført paa Budgettet. Indtægtskonto I betegnede et Lyspunkt, idet der for første Gang var opført en Sum, 250000 Kr., for Salg af Grundstykker ved ny Gader. Dette viste særlig, at Købet af Godset "Marselisborg" var en god Forretning. - Som Formand for Skovudvalget ønskede Taleren at fremhæve, at Udvalget foreslog Pavillonen i Riis Skov nedrevet. Dette vilde nok forbavse noget, da Pavillonen var ligesom en Del af det gamle Aarhus, og da det ellers ikke var Skik at ødelægge Værdier; men det vilde dog sikkert vise sig rigtigst at opgive Pavillonen. Den nuværende Lejer vilde nemlig ikke blive der, og naar han flyttede, vilde det blive nødvendigt at anskaffe nyt Inventar og desuden lade Bygningen gennemgaa en større Restauration. Da

Lejeindtægten imidlertid var meget ringe, ansaa Udvalget det altsaa for heldigst at nedrive Pavillonen. Til den udvide Skøjtebane i "Friheden" havde Udvalget brugt et mindre Beløb til Regulering, hvilket vilde medføre, at Kommunen maatte anvende et Beløb til Tilsyn og Fejning. Taleren skulde forbeholde sig til 2. Behandling at komme med Ændringsforslag i denne Henseende. Endelig kunde det meddeles, at der i de aller sidste Dage var indkommet et Par Andragender, som vilde komme med ved 2. Behandling.

Nørgaard skulde ikke føje meget til det af Formanden udtalte. Det var rigtigt som af Formanden fremhævet, at man havde maattet bøje sig for de mange Udgifter, Kommunen ikke var Herre over. De humane Foranstaltninger maatte man naturligvis for saa vidt hilse med Glæde, men denne vilde dog blive større, hvis Staten tillige vilde anvise Midler til dem, hvad den imidlertid ikke gjorde, og det var tvivlsomt, om Kommunerne kunde blive ved. Kravet fra Kommunerne om Statens Overtagelse af Udgifterne til Skole- og Retsvæsen vilde vel ogsaa blive stærkere, men selv om der blev raabt saa kraftigt som muligt, vilde det næppe hjælpe væsentligt de nærmeste Aar, og saa var der for Kommunerne ikke andet at gøre end at begrænse Udgifterne. Dette vilde ganske vist være overordentlig vanskelig, men saa meget mere var det nødvendigt at resignere, og der gaves dog Punkter, hvor der kunde resigneres. Naar der fra Skolemændenes Side saaledes var rejst Krav om ny Skoler, saa vilde dette vist være overordentlig heldigt, men det var dog noget, der kunde udskydes. I det hele taget maatte Taleren haabe, at Kommunen vilde resignere i nogen Grad, hvad der vilde være ganske nødvendigt, da man ikke kunde vente at faa de Indtægtskilder, man manglede. Det Punkt, Købstæderne led under, var, at deres Indtægter væsentlig kom ind gennem Formue- og Lejlighedsskatten. Selv om Byrden blev den samme, saa det dog mindre grelt ud, naar den blev fordelt saaledes som i København, hvor en væsentlig Del af Byrden var væltet over paa de faste Ejendomme. Samtidig med at man krævede Statens Overtagelse af en Del af Kommunens Udgifter, burde man derfor ogsaa arbejde for at faa noget af Byrden lagt over paa Grundejerne. Spørgsmaalet herom kunde formentlig optages paa det kommende Købstadmøde. I den kommunale Forvaltning var der som i private en Grænse for, hvilke Byrder man kunde bære, saa han skulde anbefale det ny Byraad at tage denne Sag op. Iøvrigt betegnede han Budgettet som ret trist og ansaa det for givet, at Skatteprocenten gik op til 10.

Simonsen var enig med de foregaaende Talere i, at Budgettet udviste stor Stigning, men han nærede ingen Tvivl om, at Stigningen var en Følge af Byens Vækst og Udvikling. At Stigningen næste Aar saa foruroligende stor ud, skyldtes dog noget, at Overslaget for

indeværende Aar var for knapt. Det viste sig nemlig, at Udgiften var ansat mindst 34000 Kr. for lavt foruden Udgiften til Bruunsgades Brolægning. Han troede dog at turde sige, at Budgetudvalget havde bestræbt sig for at knibe Udgifterne saa langt ned som muligt. Man stod nu foran et Byraadsvalg, og han var nærvæd at tro, at den konservative Side af Byraadet vilde give en Del, for at den store Stigning kunde have ventet et Aar endnu; men det skulde ved denne Lejlighed slaas fast, at den konservative Side i Budgetudvalget ikke havde kunnet pege paa nogen Udgift, som kunde spares. Snarere kunde det paavises, at den socialdemokratiske Side havde søgt at holde noget igen baade i Budgetudvalg og i Byraad. Som Følge af Skatteprocentens Stigning vilde man nu nok komme til at høre Røster om, at Rigmændene blev jaget fra Byen; men naar det mindedes, at der ogsaa flyttede Rigmænd bort, da Skatteprocenten kun var 4 eller 5, kunde det nok siges, at Fraflytningen ikke skyldtes Skatten, eller at der var Folk, som slet ikke vilde betale Skat. Han kunde fuldt ud slutte sig til Udtalelserne om, at Staten burde tilskyde mere til kommunale Formaal, og det var da ogsaa gentagende hævdet fra socialdemokratisk Side, at den nugældende Lovgiverpraksis ikke kunde vedvare, uden at Kommunerne vilde blive trykket i Knæ. Imidlertid var der vel næppe noget at gøre i den Henseende, særlig nu da Venstre i Befæstningsvæsenet havde faaet sig en Livssag. Og desværre var det ikke første Gang, at Militærvæsenet havde hindret Aarhus Fremgang, idet Minister Ingerslev i sin Tid havde holdt Ordningen af Byens Banegaardsforhold tilbage for ikke at tage Penge fra Militærvæsenet. Skoleudgifterne var vel i Stigning, og Statsmagten havde foraarsaget en Del deraf, men en anden Del skyldtes Fortidens Vanrøgt. For Aarhus Vedkommende androg Udgifterne til Skolevæsenet dog kun 8 1/5 % af hele Budgettet og 10 1/5 %, hvis Forrentningen af Skolebygningerne skulde medregnes, men i Holbæk var man oppe paa 24 %, i Aalborg paa 30 % og i Esbjerg endog paa 48 %, ja med Forrentning 54 %. Aarhus var altsaa endnu langt bag efter, skønt der var gjort adskilligt i de senere Aar, og man kunde være sikker paa, at Kravene til Skolevæsenet vilde stige endnu i mange Aar. Fra Lærernes Side var der saaledes stillet Krav om flere Klasseværelser mindst 2 til hver 3 Klasser, og det var atter gammel Forsømmelse, der paaførte Kommunen denne Udgift. Da Elevtallet i Klasserne i sin Tid blev nedsat til 35, glemte man samtidig at skaffe det fornødne Antal Klasseværelser. Friskolen interesserede nemlig ikke det daværende konservative Byraad, men nu havde man Svien. I det hele taget havde Taleren den Opfattelse, at Velviljen fra Højre overfor Skolevæsenet først var fremkommet, da Modstand ikke nyttede mere. - Da Flertallet i Budgetudvalget ønskede, at Halvdelen af Udgiften til

Automobilstigen skulde tages af Laan, uagtet Byraadet havde vedtaget at opføre hele Summen paa Budgettet, havde Socialdemokraterne i Udvalget ikke villet modsætte sig dette, skønt de dog maatte bemærke, at en saadan Udgift ikke burde affholdes af Laan. Man vilde maaske forbavses over, at der ikke i Budgettet var opført nogen Udgift til Driften af Christian den Niendes Børnehjem, og Taleren havde da ogsaa anset det for rigtigst at opføre et Beløb paa Budgettet i det anførte Øjemed, men ikke stillet noget Forslag i saa Henseende, da Hjemmets Bestyrelse vist tænkte paa at optage et Laan paa Hjemmet for at faa Penge til Driften - Politimesteren havde i Aar forlangt 6 ny Betjente, hvilket Budgetudvalget ikke vilde modsætte sig, og Taleren kunde da ogsaa anbefale, at den fornødne Bevilling blev givet, forudsat at Politimesteren vilde garantere, at hver Betjent foruden Sommerferien fik 3 maanedlige Fridage. Til Politiet var der endvidere opført et Beløb til Forsøg med Sommeruniformer. Kravet om saadanne havde længe været stillet, og den tykke Uniform til Sommerbrug kunde med Rette kritiseres. Det var derfor meget berettiget at gaa med til en saadan Bevilling, men Taleren ønskede dog at henstille til Byraadet at forlange Approbationsret særlig for Hovedtøjets Vedkommende, og at Betjentene skulde tages paa Raad med. Taleren bemærkede dernæst, at Byens Mælkekontrol efter Politimesterens Sigende var værre end ingen, fordi den ikke var effektiv, hvad vist i første Række skyldtes, at man intet Laboratorium ejede. Byens private Laboratorium kunde ikke benyttes med Retsvirkning, og et kommunalt Laboratorium var saaledes nødvendig, men dertil krævedes endvidere en særlig Sundhedsbetjent. Udvalget var imidlertid enig om en Bevilling dertil. Det vilde have glædet Taleren meget, om man i Aar kunde have mødt op med Forslag om et kommunalt Apotek eller i alt Fald en kommunal Dispensationsanstalt. Spørgsmaalet havde været rejst flere Gange, og et Cirkulære angaaende det var blevet udsendt, men det var forsvundet paa en meget mystisk Maade; sidst var det dog vist set hos Hr. Filtenborg. Fra Ministeriet, til hvem der havde været rettet Henvendelse, var der kommet et Svar, hvoraf det fremgik, at der næppe kom noget ud af det, før Medicinalkommissionen blev færdig. Da det ikke var første Gang, Landstingsmand Harald Jensen havde reddet en Snes Tusinde Kroner for Kommunen ved at faa et Lovforslag forandret, vilde det maaske være heldigt at anmode Hr. Harald Jensen om at have sin Opmærksomhed henvendt paa denne Sag. Taleren savnede endvidere paa Budgettet en Sum til et Krematorium, men haabede, dette maatte komme med, naar der skulde stiftes et nyt Laan. Skovudvalgets Forslag om at nedrive Pavillonene i Riis Skov kunde han tiltræde. De 600 Kr., der var opført som Tilskud til Fælleskontoret for

Velgørenhed, troede Taleren ikke blev givet til et Formaål, som Kommunen havde Pligt til at bidrage til. Hjælpekassen havde ingen Nytte af Kontoret, som det for Resten slet ikke vilde benytte, saa der var næppe nogen Grund til at give Bidrag til en Forening, der kun administrerede Almisser og Naadegaver. Han skulde dog angaaende dette Spørgsmaal indskrænke sig til at henstille ad Aare at overveje, om det var rigtigt at give Bidrag til Kontoret. Derimod kunde han anbefale at bevilge det til Hjælpekassen opførte Beløb, men maatte dog bemærke, at Kassens Bestyrelse havde ønsket 2000 Kr. mere altsaa 4000 Kr. Socialdemokraterne i Budgetudvalget havde rejst det Spørgsmaal, om Enker, der fik fast Understøttelse af Fattigvæsenet, ikke kunde komme til at sortere under Hjælpekassen, hvad der vilde have Betydning for dem for Bevaring af deres Valgret og ogsaa for Opnaaelse af Alderdomsunderstøttelse. 108 Enker fik fast Understøttelse til et samlet Beløb af 19000 Kr. Praktisk set vilde der intet være i Vejen for at flytte disse Enker sammen med Beløbet over under Hjælpekassen, men det kunde selvfølgelig kun ske ved Forhandling mellem Fattigudvalget og Hjælpekassens Bestyrelse. - Budgetudvalgets Mindretal kunde ikke anbefale de 200 Kr. til Uniform til Brandassistenten, da det ansaa det for at skaffe Hr. Bøstrup en Lønforhøjelse, hvad der slet ikke var Grund til, idet Hr. Bøstrup var blevet sat i en højere Lønklasse end fra først foreslaaet. En Uniform med Kappe kostede desuden ikke mere end 160 Kr. Endelig ansaa Mindretallet det for unødvendigt at give 300 Kr. ud til Gymnastik for Brandsvendene. Skulde disse holde Gymnastik, maatte de selv kunne ordne denne Sag, da der efter al Sandsynlighed nok fandtes en iblandt dem, der kunde lede Øvelserne. Der havde i Budgetudvalget været talt om Vejen ved Saltværket, der var i en yderst slet Tilstand, men der var ikke optaget noget Beløb til dens Istandsættelse, da Hr. Vestesen havde udtalt, at der sagtens kunde blive Penge til at faa den Vej i Stand. For at denne Sag imidlertid ikke skulde blive glemt, vilde Taleren herved erindre om den.

Mikael Johansen slog fast, at Stigningen paa Skolevæsenets Budget i Virkeligheden var 138000 Kr. og ikke 103000 Kr. Det var mange Penge, men paa en vis Maade var der ikke meget at sige dertil, skønt Skolevæsenet maaske i mange Henseender kunne være billigere og dog lige saa godt. Da Betalingsborgerskolerne blev oprettet, var det vist Forudsætningen, at de skulde kunne optage alle, der meldte sig. Havde man holdt sig dette efterrettlig og altsaa udvidet, efterhaanden som der blev Trang dertil, vilde disse Skoler have givet en Indtægt paa om ved 100000 Kr. og ikke som nu kun 25000 Kr., men disse 25000 Kr. vilde dog betyde endnu en Udgift, hvis det ny Byraad næste Aar vilde aflive Betalingsskolerne. En væsentlig Del af Skolebudgettets Stigning skyldtes altsaa det, at

man ikke vilde fremme Betalingsskolerne, og en anden Del skyldtes, at man vilde hemme Privatskolevirksomheden. Skulde det imidlertid lykkes at skade Privatskolerne i væsentlig Grad, vilde det betyde en stærk Stigning af Skoleudgifterne. Naar Hr. Simonsen mente, at Skolevæsenet var blevet vanrøgtet i Fortiden, syntes det underligt, at Hr. Simonsen i sit Blad kunde fremhæve den danske Arbejderstand som den bedst oplyste i Verden; i Virkeligheden havde Aarhus Skolevæsen sikkert nok stedse været paa Højde med Tiden. - Der var i Dag som ofte før talt om, at Staten burde overtage en Del af de kommunale Udgifter, men det nyttede ikke at blive ved at tale, der maatte handles. Købstadforeningen havde ikke gjort det ringeste, saa der var næppe anden Vej at gaa end - som af Taleren tidligere foreslaaet - at faa sammenkaldt et Møde af Købstædernes Repræsentanter, saaledes at der fra dette kunde fremgaa en kraftig Henvendelse til Regeringsmagtan. Maaske kunde det være rigtig nok at vælte en Del af Skatten over paa de faste Ejendomme, men Skridt i den Retning nyttede dog næppe, saalænge København var et Skattely; men forhaabentlig vilde Hr. Nørgaard i København anvende sin store Indflydelse til at faa dette Forhold forandret, ligesom Købstadforeningen i sin ny Sammensætning forhaabentlig vilde tage kraftig fat. - Taleren maatte erindre Hr. Simonsen om, at Forsvarsudgifterne formentlig skulde tages af en Formueskat og en Indtægtsskat af Indtægter paa over 4000 Kr. - Han ønskede at henlede Brolægningsvæsenets Opmærksomhed paa de asfalterede Gader, idet han troede det rigtigst, at Byen lod disse gruse i Stedet for som nu at give 100 Kr. til Foreningen til Dyrenes Beskyttelse. - Det var en Skandale, at Erhvervsskatten ikke gav mere end 25000 Kr. Man saa der et godt Bevis paa, hvor elendige Skattelovene var, og hvor ringe Købstadforeningens Indflydelse havde været. - Som sædvanlig havde Byraadet ikke faaet en Del af de indkomne Andragender at se, uagtet det i Fjor var blevet lovet, at alle Andragender tillige med en Fortegnelse over dem skulde blive fremlagt. Fra Sadelmagerne og Tapetsererne var der saaledes baade i 1907 og 1908 indgivet Andragende om, at de maatte faa Del i Byens Arbejde, men endnu havde de intet Svar faaet. En stakkels gammel Mand, der var blevet invalid i Byens Tjeneste, havde et Par Gange andraget om at faa sin meget ringe Understøttelse forhøjet, men intet Svar faaet. - Det var meget beklageligt, at der ikke kunde tages Hensyn til Brandkommissionens Indstilling om Uniformsgodtgørelse til Brandassistenten og til Brandsvendenes Lønforhøjelse, der dog først vilde komme til at virke om 6 Aar. Han var enig med Hr. Simonsen i, at det var i høj Grad rimeligt, at Betjentene fik 3 Fridage om Maaneden foruden deres Sommerferie.

Politimesteren takkede for den gode Behandling, som hans Del af Budgettet havde faaet. Naar Hr. Simonsen ønskede en bestemt Udtalelse om, at Betjentene skulde have de 3 Fridage om Maaneden, skulde han gerne give sit Ord derpaa. Det vilde have været glædeligt, om man kunde have skabt dem 4 Fridage, men Taleren havde ikke dristet sig til at gaa saa vidt, da det saa vilde blive nødvendigt at forøge Styrken med 9 Mand, hvad ikke syntes forsvarligt, ligesom det heller ikke vilde være behageligt paa engang at forøge Styrken med 10 %. De 3 Fridage betegnede et betydeligt Fremskridt, der sikkert vilde vække stor Glæde i Styrken. Det glædede ham, at Budgetudvalget var gaaet med til Anskaffelsen af særlig Sommerbeklædning til Betjentene, men han maatte dog gøre opmærksom paa, at der foreløbig kun var Tale om et Forsøg, uagtet man havde nogen Erfaring fra Odense at bygge paa. Det var Meningen for de 1500 Kr. straks at skaffe nye Huer til samtlige Patrouillebetjente. Han vidste ikke, om det var af Mistro til hans gode Smag, at Hr. Simonsen vilde have Huerne approberet af Byraadet, men han troede sikkert, det vilde vise sig, at den Hue, han havde tænkt sig, vilde være baade praktisk og smuk. Forøvrigt skulde han gerne sende Huerne til Approbation, men han troede dog nok, man ved en saadan Fremgangsmaade vilde komme ind paa en noget uheldig Vej, saa han vilde antage, man kunde føle sig tilfreds med Løfte om, at Betjentene skulde blive taget med paa Raad. - Endelig var det Taleren en stor Glæde, at Forslaget angaaende Mælkekontrollen lod til at gaa igennem. Det var ogsaa en Foranstaltning, der tiltrængtes, og som vilde blive et stort Gode særlig for Smaafolk. Ved en kommunal Kontrol vilde man desuden opnaa, at Erklæringerne fik officiel Karakter, saa den betød baade en stor Værdi for hele Samfundet og en juridisk Behagelighed. Ved den nuværende Kontrol kunde der udtages 3-400 Prøver aarlig, men ved den nu foreslaaede 3-4000, saaledes at saa at sige alt Smuds- og Smitteindhold kunde blive opdaget, ligesom ogsaa Tilsætning af kunstige Konserveringsmidler kunne konstateres. Desuden vilde Undersøgelsen, der nu kun gjaldt Mælkerier og Vogne, komme til at omfatte alle Byens ca. 300 Mælkeudsalg baade med Hensyn til Lokaler og Produkter. For i alle disse Retninger at faa en fuldt garanterende Kontrol vilde det blive nødvendigt at have en særlig Sundhedsbetjent og i høj Grad ønskeligt at have en særlig Undersøgelsesanstalt, hvad ogsaa vilde blive billige end at have Forbindelse med et privat Mejeri. - Med Hensyn til Uniformsgodtgørelsen til Brandassistenten maatte det erindres, at Pengene ikke betød nogen stor Post for Byraadet, og at en Brandassistent's Uniform var meget udsat for at komme til Skade. Det foreslaaede Beløb kunde derfor sikkert godt bevilges, uden at der skete Brud paa noget

Princip. De 300 Kr. til Brandsvendenes Gymnastik vilde være godt udgivet, da meget afhang af, om Svendene altid var fuldstændig Herre over deres Legeme. Det syntes ogsaa vel meget forlangt, at Svendene selv skulde sætte Sagen i Scene. I ethvert Fald var det i bestemt Strid med moderne Principper at overlade Undervisningen til Personer, der ikke var uddannet til at undervise.

Mousten troede ikke, Skatteprocenten vilde stige til 10. I Budgetudvalget havde han anset det for uheldigt at rive Pavillonon i Riis Skov ned, før der var taget Bestemmelse om Forholdenes endelige Ordning. Det var meget rigtig, at Skolevæsenets Udgifter steg betydeligt, men Stigningen skyldtes dog ikke alene den ny Lønningslov, men ogsaa Byens Vækst. Naar der forelaa Andragender om Lønforhøjelse fra Lærerne og Lærerinderne, var Byraadet selv noget Skyld deri. Det havde hidtil været saaledes, at Aarhus lønnede sine Lærere bedst af alle Byer med Undtagelse af København, medens Forholdet nu var, at Aarhus lønnede paa samme Maade som alle andre Byer, med Undtagelse af nogle faa, og Aarhus burde dog lønne sine Lærere bedre end Byer som Ebeltoft og Odder. Det maatte derfor siges at være fuldt berettiget, naar Lærerne her ønskede noget mere; men Spørgsmaalet var jo for saa vidt afgjort i Budgetudvalget. Angaaende de understøttede Enker antog han, at Fattigudvalget førte Forhandling med Hjælpekassens Bestyrelse. Han havde forstaaet det saaledes, at Budgetudvalget kun vilde anbefale at bevilge de 600 Kr. til Fælleskontoret for Velgørenhed, hvis Hjælpekassen kunde have nogen Brug for Kontoret. Han havde ikke noget imod, at Brandassistenten blev forsvarligt forsynet med Uniform, men det maatte ske paa en saadan Maade, at der ikke blev Tale om Lønforhøjelse. Med Hensyn til Christian den Niendes Børnehjem ønskede han at spørge, om Bestyrelsen ikke havde tænkt paa at søge Statsunderstøttelse.

Samuelson troede nok, Skatteprocenten vilde stige noget, men dog næppe til 10. Til Vandværkets Budget skulde han ikke sige noget, men kun oplyse, at den ny Beholder nu var taget i Brug, saa der nu var rigeligt Vand til alle Tider hele Byen over. Han henstillede at stryge Indtægten af de tre Nødtørftshuse, saaledes at Benyttelsen blev gratis. Særlig for Damerne, der ikke altid gik med Penge hos sig, kunde dette have Betydning, og Indtægten var jo ikke stor. Andragendet fra Brandassistenten var ikke anbefalet hverken af Hr. S. Petersen eller Taleren, hvorimod de begge havde kunnet gaa med til Andragendet fra Svendene om højere Løn, da Byen derved ikke for Tiden vilde paaføres nogen Udgift, men iøvrigt var det forstaaeligt nok, at Budgetudvalget ikke kunde anbefale Andragendet. Han henstillede til Udvalget for Alderdomsunderstøttelse og Byraadet at imødekomme Fyrbøder

Rolander ved de gamles Hjem med Hensyn til at faa Overarbejde betalt efter den almindelige Løn for Maskinarbejdere, særlig da der derved ikke skete noget Brud paa Lønregulativet. Ordningen med Mælkekontrollen glædede ham meget, og han henstillede til Skovudvalget at sørge for, at den kommunale Skøjtebane blev holdt i en Stand, som Kommunen kunde være bekendt. Det var meget rigtigt, at København nu var et Skattely, men den Sag vilde sikkert snart blive løst ad Lovgivningens Vej; Indenrigsministeren havde i hvert Fald bebudet Forslag om at give København Bevægelsesfrihed med Skatteprocenten. Kravet om at Staten skulde overtage en Del af Kommunens Udgifter var Gang efter Gang blevet rejst af Socialdemokratiet, og naar nu alle andre Partier sluttede sig til, vilde det nok kunne gennemføres. Han troede, de 300 Kr. til Brandsvendenes Gymnastik vilde være vel anvendt; men han troede ikke, Børnehjemmet fik Lov til at optage en Prioritet for at faa Penge til Driften.

Vestesen havde som alle i Byraadet gaaet glat med til alt, hvad der forlangtes til Skolevæsenet, men naar det var saaledes, at Kommunen ikke kunde bære mere, maatte der forlanges Sparsommelighed og standses med noget af det, alle ellers saa gerne gik med til. Skolerne og Lærerkrafterne maatte bruges saa intensivt som muligt, og der maatte holdes lidt igen med Optagelse af alle de ny Emner. Han kunde dele Formandens Skuffelse over, at de store Udgifter til Hjælpekassen, Alderdomsunderstøttelsen og Arbejdsløshedskasserne ikke formaaede at bringe Udgifterne til Fattigvæsenet ned. Naar Stillingen var saaledes, maatte man se at komme til Bunds i Tingene og i Stedet for de mange humane Love søge at modvirke Fattigdommen ved Forsikring fra de unge Dage af, og ved at bringe de nedbrydende Virkninger af Spiritus og Sygdomme ned. Man maatte kort sagt slaa ind paa nye Veje, naar det viste sig, at de Veje, man hidtil var gaaet, ikke nyttede. - Paa Brolægningsvæsenets Konto, der var gaaet nedad, var der kun een større Post, nemlig Brolægningen af Bruunsgade, der imidlertid allerede var udført, men naturligvis var der meget, som Udvalget kunde have ønsket at tage med, saaledes som Omlægning af Paradisgade og Spanien, men Udvalget glædede sig samtidig over Bevillingen til Fortsættelse af Reguleringsarbejderne i Frederiksalles, hvortil det kommende Byraad forhaabentlig hvert Aar vilde bevilge en lille Sum, saaledes at man til Slut kunde faa en smuk Gade ud af dette stærkt befærdede Strøg. Forhaabentlig vilde Grundejerne vide at skønne paa det, der blev gjort for deres Gade, for det skulde da synes at staa klart for enhver af disse, at deres Ejendomme steg betydeligt i Værdi ved alt det, der blev gjort for Gaden fra Kommunens Side. Han haabede ligeledes, at Bevillingen til Fortsættelse af

Anlæg af Cyklestier maatte blive fortsat. Naar Hr. Simonsen søgte at holde ham fast ved en Udtalelse angaaende en Forbedring af Vejen ved Saltværket, maatte han dog erindre Hr. Simonsen om, at Forbedringen var betinget af, om man fik fat paa Udførelse af Pumpestationen i 1909. Paa Budgettet savnedes Beløbet til Pumpestationen og de første Arbejder ved de afskærende Ledninger. Dette Beløb burde indsættes, og Taleren havde intet imod, at det traadte i Stedet for det Beløb, der var opført til den ny Kirkegaard. Han vilde advare imod at gøre Adgangen til Nødtørftsanstalterne helt gratis. Man kunde maaske nok sætte Prisen noget ned, men Erfaringen syntes at vise, at Adgangen ikke burde være helt gratis. Imidlertid skulde han gerne gaa med til at gøre en Undtagelse for Børn, fordi man bedre kunde holde disse til Orden end Voksne. Naar Hr. Mikael Johansen ønskede, at Byen skulde overtage Grusningen af de asfalterede Gader i glat Føre, kunde han oplyse, om, at dette hørte ind under Foreningen til Dyrenes Beskyttelse, og at denne Forening havde en saa interesseret Formand, at man sikkert kun behøvede at anmelde, naar der manglede Grus, for at faa Mangelen afhjulpet. Hr. Simonsens Tanke om at tjene Penge ved et kommunalt Apotek vilde sikkert berede en Skuffelse, idet de Penge, der spares ved at købe Medicinen billigere, vilde gaa med paa anden Maade. Skulde der gøres noget i den Retning, vilde det vist være heldigst at indskrænke sig til at faa en Dispensationsanstalt paa Kommunehospitalet.

Filtenborg maatte protestere imod, at Cirkulæret om det kommunale Apotek skulde være forsvundet hos ham. Cirkulæret havde nemlig aldrig naaet ham, hvorimod han vidste, at det havde været hos Hr. Simonsen. Som Medlem af Budgetudvalget kunde han anbefale det foreliggende Forslag til uforandret Vedtagelse, idet han mente, at Udvalget var enig om det med Undtagelse af de 100 Kr. til Brandassistenten. Han kunde tænke sig en Omlægning af Skatten saaledes som af Hr. Nørgaard antydte og kunde oplyse, at Skatten af faste Ejendomme her i Kommunen repræsenterede 1/8 af det samlede Skattebeløb, hvorimod den i København repræsenterede Halvdelen. Hvis man altsaa indførte lignende Beskatning her som i København, vilde Skatteprocenten for Formue- og Lejlighedsskat gaa ned til ca. 5. Til Fordel for en saadan Beskatningsmaade kunde det anføres, at Skatten efter den vilde blive mere af frivillig Art, idet man kunde spare paa Huslejen. Iøvrigt fandt han ikke meget at sige til Budgetforslaget. Naturligvis kunde der have været sparet noget adskillige Steder, hvor man havde gaaet særlig rask fremad, for Eksempel til Skolevæsenet og Hjelpekasserne, men naar der var opnaaet Enighed i Udvalget, skyldtes det, at det nuværende Byraad stedse var enig om at fremme de humane Foranstaltninger.

Formanden ansaa det ikke for umuligt, at der kunde komme et Beløb til Udgift for Børnehjemmet i Aar, men det var ikke muligt i Øjeblikket at beregne Beløbets Størrelse. Der kunde maaske nok være Tale om at tage Pengene til Hjemmets Start og de aller første Dages Behov af et eventuelt Laan, men ellers ikke til Hjemmets Drift. I disse Dage undersøgte man imidlertid, hvilke Foranstaltninger, der skulde træffes for at faa Statstilskud. For at faa dette skulde Hjemmet dog vist paatage sig Forpligtelse til ikke midlertidigt at optage nogen, og foreløbig kunde man vist ikke undgaa ogsaa at benytte Hjemmet som Optagelseshjem. Han var enig med Hr. Simonsen i, at et Krematorium vilde være ønskeligt, men det Beløb, der var opført til den ny Kirkegaard, var rent kalkulatorisk, og ingen tænkte sig vist, at det kunde strække til. Saa vidt ham bekendt blev der altid svaret paa de indgivne Andragender. Det glædede ham, at Hr. Mikael Johansen kun havde omtalt to Andragender som ubesvarede, idet han kunde oplyse, at det ene endnu ikke var kommet fra det paagældende Udvalg, og at det andet først for nogle Dage siden var indkommet. Angaaende de fattigunderstøttede Enkers Flytning til Hjælpekassen havde han tilskrevet Fattigvæsenet, og der vilde antagelig foreligge Ændringsforslag til Budgettets 2. Behandling.

Müller troede overfor de forskellige Opfordringer til Sparsommelighed at kunne sige, at Skoleudvalget havde bestræbt sig for at være sparsommelig, og at det vilde være det kært, om nogen vilde anvise, hvor der yderlig kunde spares. Der krævedes imidlertid, at Skolevæsenet skulde være paa Højde med Tiden, og Aarhus gjorde sig i denne Henseende Umage, saaledes som Byen sikkert altid havde gjort. Naar Hr. Vestesen ønskede Skolelokaler og Lærerkårer udnyttet saa intensivt som muligt, kunde han oplyse, at Lokalerne blev udnyttet endog ud over det tilladelige. Da Lokalerne tidligere blev benyttet 4 Timer om Formiddagen og 3 om Eftermiddagen, var Forholdet forsvarligt, men det kunde ikke siges nu, da Lokalerne daglig blev benyttet 8-9 Timer. Det var Børneantallet, der nødvendiggjorde Opførelsen af en ny Skole i 1910-11, idet man allerede nu var saa vidt, at de gamle Lokaler paa Vestergade maatte benyttes. I Anledning af Andragenderne fra Lærerne og Lærerinderne maatte han erindre om, at der i Fjor Sommer forelaa Forslag om lignende Forhøjelse, som der nu blev andraget om, men at dette blev forkastet med den Motivering, at der intet Andragende forelaa fra Lærerpersonalet. Disse Udtalelser havde sikkert bevirket, at Andragenderne nu forelaa. Taleren skulde angaaende Lærernes Lønning stille Ændringsforslag til 2. Behandling. Lærerne stod med Hensyn til Lønning mellem 6. og 7. Klasse af de kommunale Funktionærer, og det kunde nok siges, at de i

hvert Fald kunde regnes lige med disse i samfundsnyttig Henseende. Han forstod saare vel, at Lærerinderne andrag om Lønforbedring samtidig med Lærerne, da Forholdet mellem deres og Lærernes Løn vilde blive forrykket, hvis kun den ene Part fik Forhøjelse. Man ventede af Byraadet, at det skulde skaffe vort Skolevæsen saa dygtige Kræfter som mulig, og tidligere, da Aarhus lønnede bedre end de andre Købstæder, havde man ogsaa den Glæde at faa prøvede Lærer fra andre Byer hertil, men dette Forhold vilde sikkert i Hovedsagen bære op, hvis Aarhus ikke fik en noget højere Skala end Landets øvrige Byer. Naar Fattigvæsenets Optagelseshjem ikke skulde nedlægges, vilde det vist være rigtigt at opføre en Post paa Budgettet til Driften af Børnehjemmet. Der savnedes sikkert ogsaa en Post angaaende Løn til Hjemmets Forstander. Der forelaa fornyet Andragende fra nogle Politibetjente om anden Anciennitetsansættelse, og han kunde ikke indse, at man ved at bevilge det ansøgte vilde gøre Brud paa Lønregulativet, da det forelaa oplyst, at disse Betjente var ansat paa samme Maade som de øvrige.

Olesen kunde angaaende Fyrbøderen ved de gamles Hjem ikke tro, at Hr. Samuelson havde tænkt rigtig over vedkommendes Arbejde, naar Hr. Samuelson vilde sammenligne ham med Arbejderne paa Gas- og Elektricitetsværket. Fyrbøderen paa de gamles Hjem havde saa godt som intet Arbejde om Sommeren og kun en ganske kort Tid om Vinteren en Smule Overarbejde. Ligesom Hr. Samuelson kunde han anbefale, at Adgangen til Kommunens Nødtøftshuse blev gratis, og han troede ikke, at Husene derved vilde blive udsat for at lide Overlast. Det var ikke let at ordne Forholdet med de fattigunderstøttede Enkers Flytning til Hjælpekassen, men der vilde nu blive holdt Møde derom af Fattigudvalget og Hjælpekassens Bestyrelse. Hr. Filtenborg havde næppe Ret i, at Tilskudet til Hjælpekassen var opført for stort, da det var rigtigere at ansætte en ordentlig Sum, som Kassens Bestyrelse kunde administrere efter, end at maatte skride til Efterbevillinger. Skulde der spares paa noget Punkt, kunde man derimod nok stryge den kommunale Musik.

Magnus Nielsen kunde fuldt ud slutte sig til Hr. Mikael Johansens Udtalelser med Hensyn til Skoleforholdene og kunde henvise Hr. Müller til disse Udtalelser, hvorefter der vilde spares betydelige Beløb ved Opretholdelse af Betalingsskolerne. Det var meget rigtigt, at man kunde have ventet Nedgang i Udgifterne til Fattigvæsenet, men dette blev desværre næppe Tilfældet i mange Aar, og Tiden var vel heller ikke endnu inde til at faa den af Hr. Vestesen omtalte Ordning om Selvhjælp frem. Naar Lovgivningen ikke tog Sigte paa at hemme de to Onder, Drukkenskab og Usædelighed, var Kommunerne magtesløse. Som Formand i

Haandværkerforeningen vilde han takke for Forhøjelsen af Bidraget til den tekniske Skole. Det var givet, at Fattigvæsenets Optagelseshjem maatte opretholdes, særlig fordi Christian den Niendes Børnehjem med Tiden maatte blive et rent Børnehjem. Angaaende de fattigunderstøttede Enker vilde der muligvis foreligge Forslag ved Budgettets 2. Behandling, men dette Forhold blev næppe saa let ordnet, da der navnlig for Enkernes Skyld krævedes andre Betingelser, end Hjælpekassen var i Besiddelse af. Fattigvæsenet stod undertiden lidt uforstaaende overfor den Hjælp, Kassen ydede, og Enkerne vilde maaske heller ikke være ganske tjent med at sortere under Hjælpekassen, der var en selvstændig kommunal Institution, medens de under Fattigvæsenet dog altid havde Amtet at henvende sig til, hvis de var utilfreds med Fattigvæsenet. - I 90erne var Brolægningsvæsenet blevet vanrøgtet, hvad man nu led under, for Grunden til, at dets Budget i Aar ikke var anderledes stort, maatte udelukkende søges i, at man ikke ønskede Gaderne opbrudt under Udstillingen. Trangen til Forbedring af Brolægningsforholdene var ret betydelig, saa det maatte haabes, at Budgetudvalget i Fremtiden vilde se velvilligt paa Brolægningsvæsenets Budget. Angaaende Grusning af de asfalterede Gader maatte det bemærkes, at Hesteejerne viste stor Ulyst til at indmelde sig i Foreningen til Dyrenes Beskyttelse. Brolægningsudvalget vilde gerne hjælpe, men Hesteejerne burde dog først og fremmest være med til at yde et lille Bidrag. Taleren vilde gerne være med til at gøre Adgangen til Nødtørftsanstalterne fri, hvis det bare kunde gaa an, men maaske kunde der dog ved Benyttelsen af Kontrolmærker gøres et eller andet i den Retning. Han beklagede, at man ikke kunde tiltræde Brandkommissionens Forslag angaaende Brandassistenten og Brandsvendene, da Forslaget fremkom af rent humane Hensyn. Af Laboratorieforstander Qvist havde han hørt, at Erklæringer fra en kommunal Undersøgelsesanstalt lige saa lidt vilde havde Retsgyldighed som fra en privat Anstalt, med mindre vedkommende Funktionær blev ansat som edssvoren Kemiker. Desuden havde han hørt, at Undersøgelse med Centrifuge ikke var fuldstændig sikker, og at en absolut sikker Undersøgelse vilde vare i 10 Timer, saa han maatte bede rette vedkommende se velvilligt paa et indgivet Andragende fra Hr. Qvist angaaende Ordning af Mælkekontrollen. Foruden det i Budgettet opførte Beløb til Mælkekontrol fandtes der ogsaa opført Summer til forskellige andre Undersøgelsesgrene, saa det vilde maaske være formaalstjenligt at oprette en kommunal Undersøgelsesstation for alle den Art Undersøgelse og underlægge den en edssvoren Mand. Han kunde støtte Hr. Müllers Forslag angaaende nogle Politibetjentes Anciennitetsberegning og haabede, at Budgetudvalget vilde komme til den Erkendelse, at

de paagældende Betjente var ansat af Byraadet,

Jakob Jensen var ked af Hr. Samuelsens Udtalelse om Skøjtebanerne i Friheden, da Skovudvalget netop var særlig glad ved disse og lod dem fejle samt nu, da det viste sig, at Fejningen ikke var tilstrækkelig, kom med Forslag sigtende til at faa dem passet endnu bedre. Skovudvalget havde desuden ikke til Hensigt at lade det bero ved de alt etablerede Baner, men ønskede at gaa videre endnu; alt kunde imidlertid ikke komme paa een Gang. Han var enig med dem, der mente, at der i Budgettet manglede en Post for Børnehjemmets Drift, som dog tilnærmelsesvis kunde kalkuleres, og som ellers vilde medføre et Minus i Kassebeholdningen. At lægge en væsentlig Del af Skatten over paa de faste Ejendomme vilde naturligvis være morsomt nok for dem, der havde de løse Kapitaler. Disse trak allerede voldsomt paa de faste Ejendomme, saa en Omlægning af Skatten i den antydede Retning vilde kun være en stor Tribut til den løse Kapital. Hr. Mikael Johansen havde været inde paa at tale i en Form, som gav det Udseende af, at det var Socialdemokraterne, der var Skyld i de stadigt stigende Udgifter. Da noget lignende havde staaet i et Dagblad, paaviste Taleren ved Sammenligning mellem Byens Gæld og Aktiver i 1897 og 1909, at Status netop havde bedret sig overordentlig i de senere Aar og absolut maatte kaldes god. Naturligvis var de aarlige Udgifter steget, og Taleren hørte med til dem, der vilde være med til en sund Økonomi; men de forskellige Udvalg maatte anstrenge sig for at faa alle de Udgifter med, der kunde forudses, og saa bestræbe sig for at overholde Budgettet. Det kunde vel siges, at en Del af Kommunens Aktiver var uproduktive, men et Samfundslegeme som Aarhus kunde ikke fungere, hvis det ikke havde Skoler, Tinghus og lignende Institutioner. Han var glad ved, at Skolevæsenet var en Side af vort Samfund, der blev lagt Mærke til. Et herværende Blad havde benyttet Skoleforholdene til politisk Agitation og ment, at der kunde spares en Masse, men det eneste, Bladet havde at henvise til, var en Gymnastiksal til 60000 Kr., og Omtalen af denne beroede paa en fuldstændig Misforstaaelse, da det omtalte Gymnastikhus foruden selve Gymnastiksalen afgav Plads til Sløjdløkke, 2 Sangklasser og Badeværelse. Og dertil kom, at denne Bygning blev benyttet hver Time paa Dagen, saa der var intet overflødigt. Det der var gaaet med til Udsmykning ud over selve Murstenene til hele det paagældende store Skolekompleks var alt i alt 9000 Kr., saa her var, naar det erindredes, at Komplekset havde kostet 350000 Kr., ikke Tale om nogen som helst Flothed. Hvorledes Hr. Mikael Johansen kunde komme til det Resultat, at det vilde blive en Besparelse at udvide Betalingsskolerne, saa de kunde tage imod alle dem, der meldte sig, var ikke let at se, da hvert Barn i de almindelige Borgerskoler efter

den af Skoleinspektøren udarbejdede Aarsberetning aarlig kostede 59 Kr. 10 Øre, medens hvert Barn i Betalingsskolerne kostede Kommunen 62 Kr. 20 Øre. Naar en Borger i et Dagblad havde talt om flydende Skolepenge, maatte det hævdes, at den offentlige Skole under alle Omstændigheder blev den billigste, fordi den benyttede sine Lokaler saa intensivt som muligt, ja nogle Gymnastiksale blev endog benyttet hver Time paa Dagen. At dette var for meget, sagde sig selv, og man vilde komme noget bort fra den altfor stærke Brug, naar den ny Skole blev færdig. Det var meget rigtigt, at Staten burde bære en større Del af Skoleudgifterne, men da Borgerne var en Del af Staten, maatte der ogsaa tænkes paa, hvor Staten skulde faa sine Penge fra. Hvis samtlige Byraad vilde rejse Tanken om at faa Staten til at overtage noget mere af Udgifterne til Skole- og Retsvæsen, var der maaske en Mulighed for at standse den Forsvarsbølge, der truede med at tømme alle Midler de nærmeste Aar, for det var vist i høj Grad tvivlsomt, om det vilde lykkes at faa Pengene til Forsvarets Ordning fra de store Indtægter og Formuer. Naturligvis kunde man godt have ønsket at gaa lidt hurtigere frem med Udviklingen af Skolevæsenet, men Aarhus var dog nu naaet et Stykke frem, men naar man betænkte, al Aarhus først med Realisationen af de Planer, der nu var i Fremmarsch, naaede til det, Skoleloven af 1814 tog Sigte paa, saa kunde det næppe siges, at man var gaaet for hurtigt frem. Udgifterne til Fattigvæsen og Skolevæsen kunde der ikke rejses Valgagitation imod Socialdemokraterne paa, dertil var disse Udgifter blevet vedtaget i Byraadet med altfor overvældende Majoritet, hvad vel sagtens skyldtes, at begge Sider i Byraadet arbejdede godt sammen i disse Spørgsmaal. De Herrer fra Højre havde maaske nok holdt noget tilbage, naar Socialdemokraterne vilde fremad, men Skridt for Skridt uden Ophold var Udviklingen dog sket. Naar Principspørgsmaalene havde været fremme, var der vel blevet taget mangen bitter Tørn, men alle havde dog vist følt, at naar det drejede sig om Byens Ve og Vel, var der Enighed. Der var talt om at benytte Lærerkræfterne mere effektivt, og han haabede, Lærerne vilde forstaa, at der blev gjort meget for dem. Lokalerne var nu saaledes, at der kunde arbejdes i dem med Fryd, og Lønforholdene var blevet saaledes forbedret, at det absolut maatte anspore Lærerne. Aarhus Byraad havde i de senere Aar villigt ydet Tilskud, og derved og ved Lovgivningens Medhjælp var Begyndelseslønnen i de sidste Aar for Lærernes Vedkommende steget med 60 %, ja for Lærerindernes Vedkommende endog med 87 %. Da der nu saaledes var gode Lokaler og anstændige Lønninger, maatte det haabes, at Lærerne vilde forstaa, at de burde lægge al Kraft ind paa Skolens Bedste. Det eneste Sted, det kunde tænkes at spares noget, var ved Betalingsskolerne, idet Taleren, hvis

Byraadet ønskede det, gerne vilde være med til at lade disse Skolers Lærere, som nu kun underviste 33 Timer, læse 36 Timer om Ugen ligesom de almindelige Borgerskolers Lærere. Derved vilde der spares 4800 Kr. Desuden kunde der maaske ogsaa spares en Smule ved Overtimerne ved de almindelige Borgerskoler, og Taleren skulde som sagt gerne være med, hvis Byraadet ønskede, men han vilde ikke stille noget Forslag derom.

Politimesteren havde intet at indvende mod Qvists Laboratorium ud over, at det var privat. Naar Hr. Qvist mente, der maatte ansættes en edssvoren Mand, for at Undersøgelsesanstaltens Erklæringer kunde have Retsgyldighed, saa maatte Taleren dog mene, at han nok saa godt som Hr. Qvist vidste, hvad der hørte til. At Sundhedskommissionen ikke havde søgt Oplysning om Betalingsforholdene kom sig af, at den fra Frederiksberg laa inde med saa vægtige Oplysninger, at den ikke fandt Anledning dertil. At Sundhedskommissionen bestemt ønskede en Dyr læge som Kontrollør skyldtes Professor C. O. Jensen ved Landbohøjskolen, der havde udtalt, at en Dyr læge mest betryggende kunde foretage Kontrollen, og at den Art Kontrol hele Verden over mere og mere gled over i Dyr lægenes Hænder. Alt dette talte for, at Mælkekontrollen blev underlagt Slagtehuset. Den af Hr. Magnus Nielsen omtalte Post til bakteriologisk Undersøgelse var en gammel Post, som Sundhedskommissionen ikke ønskede strøget. Tanken om en stor kommunal Undersøgelsesanstalt kunde Taleren give sin varmeste Tilslutning, men det var da til Dels ogsaa Sundhedskommissionens Tanke, at den Kontrol, man nu ønskede oprettet, skulde være Spiren til en Undersøgelsesanstalt for Levnedsmidler. - Angaaende de ofte omtalte Betjentes Anciennitet forelaa der vist en Misforstaaelse, for i Realiteten forholdt det sig nok saaledes, at disse Betjente var ansat som de øvrige. Han maatte endnu engang anbefale Brandsvendenes Andragende om en højere Maksimalløn paa det varmeste.

Samuelson troede ikke, Nødtørftsanstalterne var udsat for at lide Overlast, dersom Adgangen til dem blev fri, da Kontrollen vilde blive den samme som nu. Hensigten med Omtalen af Skøjtebanen havde kun været at faa denne fejlet noget oftere. Dersom Fyrbøder Rolander ikke fik noget for Overarbejde, vilde han fra 1. April, da almindelige Maskinarbejdere skulde have 50-51 Øre i Timen, komme en 300 Kr. lavere i Indtægt end disse.

Mousten maatte antage, at Budgetudvalget strøg de 600 Kr. til Fælleskontoret for Velgørenhed, dersom Fattigvæsenet ingen Interesse havde af Forbindelse med Kontoret.

Om Betjentenes Anciennitet forelaa der endnu ikke noget nyt, saa indtil det skete, maatte man blive staaende ved det engang vedtagne, nemlig at deres Anciennitet skulde beregnes fra deres Ansættelse som egentlige Politibetjente.

Jul. Andersen skulde, da der var talt om at stryge Udgiften til den kommunale Musik, kun udtale, at dette ikke lod sig gøre, fordi der paa Grundlag af Byraadets Vedtagelse var undertegnet Kontrakt med Musikerne.

Mikael Johansen kendte flere Tilfælde end de to nævnte paa Andragender, der ikke var blevet besvaret. Skønt han ikke kunde slutte sig til Hr. Jakob Jensens Betragtninger, glædede han sig over den urbane Tone, Hr. Jensen havde anslaaet, men han maatte protestere imod med nogen Udtalelse at have taget politisk Sigte eller søgt at beskyldte Socialdemokraterne for at være Skyld i Budgettets Stigning. Naar Hr. Jakob Jensen mente at have bevist, at et Barn i de betalende Borgerskoler var dyrere for Kommunen end et Barn i de almindelige Borgerskoler, maatte det dog erindres, at en bestemt ret betydelig Del af Børnene i Betalingsskolerne havde Friplads, og at disse Skoler blev noget fordyret ved at have et ældre Lærerpersone. Han skulde gerne sammen med Hr. Jakob Jensen tage kraftigt fat for en Henvendelse til Regeringsmagten om at faa Staten til at overtage nogle af Kommunens Udgifter. Da Politimesteren var til Stede, ønskede han at gøre opmærksom paa det Griseri, der fandt Sted ved Torvehandelen med Grøntsager.

Nørgaard var enig med Hr. Jakob Jensen i, at Samarbejdet i det hele og store havde været godt. Naar enkelte Principspørgsmaal blev undtaget, havde der som Regel kun været Uenighed om Tempoet, og det var dette, som Taleren syntes burde reguleres endnu lidt kraftigere end hidtil. Han var derimod ikke enig med Hr. Jakob Jensen i, at Byens Status var saa god, som Hr. Jensen mente, idet Formuen ikke var det ene afgørende med Hensyn til, om Byen sad godt eller daarligt i det, eftersom de mange Goder, Byen sad inde med, kun havde deres relative Betydning. Naar den finansielle Status skulde opgøres, maatte der ogsaa ses paa, om Udgifterne ikke blev for store ved Benyttelsen af de mange Goder. I det Tidsrum, Hr. Jakob Jensen, havde fremdraget, var endelig ogsaa Renten af Gæld steget forholdsvis mere end Formuen. Han troede vedblivende, at Skatteprocenten vilde stige til 10, eftersom man maatte regne med, at Forholdene i det hele taget tenderede nedad, og naar det var Tilfældet, maatte man nok have Lov til at være lidt betænkelig ved den store Stigning. Naar Hr. Simonsen mente at reducere Udgifterne til Skolevæsenet ved at nævne nogle Tal, skulde det dog ogsaa fremhæves, at Skoleudgifterne androg 40 % af

Skatteindtægten. Det glædede ham, at Hr. Jakob Jensen ogsaa syntes tilbøjelig til at holde lidt igen paa de Krav, der stilledes fra Skolemændenes Side. Skolelokalerne kunde nok uden Skade benyttes 8-9 Timer om Dagen, saa forhaabentlig vilde man ikke alt for meget lytte til Pædagogernes store og kostbare Ønsker. Et Krematorium hørte ogsaa til de Ting, man nok kunde vente med i Tider, hvor det kneb, da det vel dog nærmest maatte anses for Luksus. Dette kunde derimod ikke siges om Mælkekontrollen, der nok med Tiden ved varsom Fremgang kunde udvikle sig til en virkelig kommunal Undersøgelsesanstalt. I Grunden var det vel nok nærmest Højre i Budgetudvalget, der havde holdt lidt igen, medens Hr. Simonsen selv enkelte Steder ønskede at tage lidt mere med. Hr. Mikael Johansen havde sikkert misforstaaet Taleren med Hensyn til Skatteforholdene, da Taleren netop ønskede at lægge noget af Skatten over paa de faste Ejendomme, fordi København var et Skattely. At der var visse Farer forbundet ved en saadan Omlægning, var han ikke blind for, men i det lange Løb vilde Grundejerne dog nok selv staa sig ved Omlægningen. Hele Befolkningen vilde ligesom nu komme til at bære Byrderne, men i en Form, der var mindre ubehagelig. Købstadforeningen havde kraftigt modsat sig Skattelovenes Bestemmelser om Erhversskatten, saa naar der intet skete, skyldtes det, at Købstæderne var i Minoritet i Rigsdagen.

Simonsen tvivlede ikke om, at Hr. Mikael Johansen vilde være med til at tage kraftigt fat for at vælte nogle af Købstædernes Byrder over paa Staten, men tvivlede stærkt om, at Højre for Tiden vilde lægge Sten paa Hr. Neergaards Vej. Han glædede sig over, at Hr. Jakob Jensen saa tydeligt havde forklaret Skoleforholdene, for Hr. Johansens Udtalelser var jo ret bestikkende, men nu maatte det dog staa klart for alle, at Betalingsskolens Fortsættelse kun vilde medføre Tab. Og dertil kom, at hvis den almindelige Borgerskole blev lige saa god som Betalingsskolen, vilde fornuftigvis ingen sende sine Børn i den. Hvis Cirkulæret om Apoteket ikke var hos Hr. Filtenborg, maatte det være hos Hr. Nørgaard, for det var i alt Fald paa Strandvejen. Det passede ikke, at Andragendet fra Brandsvendene ikke berørte Lønreformen, da denne, hvis Andragendet skulde imødekommes, vilde blive fuldstændig omordnet. Det var derfor ret uforstaaeligt, at Hr. Samuelsen, der havde været saa ivrig for Gennemførelsen af Lønregulativet for at komme bort fra de idelige Lønandragender, nu var saa ivrig for at skabe Utilfredshed blandt de kommunale Funktionærer. Dersom man gik med til at forandre Brandsvendenes Løn, vilde hele Arbejdet med Lønregulativet være gjort forgæves, saa Taleren maatte bestemt holde paa, at Regulativet ikke maatte røres, før det helt skulde omreguleres. Han skulde gerne frafalde Kravet om at approbere Betjentenes

Sommerhuer, men maatte saa til Gengæld erindre om, at Politimesteren havde lovet at tage Betjentene med paa Raad. Det var meget muligt, at Brandsvendene kunde have godt af at øve Gymnastik, men der var sikkert intet i Vejen for, at en af dem kunde lede Øvelserne. Med Hensyn til Lærernes Lønforhøjelse, hvorom Hr. Müller havde bebudet Ændringsforslag, var Tiden for Øjeblikket vist næppe inde, og Taleren vilde for at forebygge Misforstaaelse straks sige, at han gik ikke med. Skulde Hr. Vestesens Tanke om at indskrænke Kravene til Skolevæsenet vinde Tilslutning, vilde det hævne sig i Længden. Han kunde overfor Hr. Nørgaard ikke erkende, at man for en Post som Skoleudgifterne skulde regne. efter Skatten. Skønt der maaske nok kunde være nogen Skuffelse over, at Hjælpekassen ikke havde lettet Udgifterne til Fattigvæsenet, var det dog vist sikkert, at disse vilde være steget betydeligt mere, hvis Hjælpekassen ikke havde været, idet det kunde paavises, at mange Mennesker af Fattigvæsenet var blevet henvist til Hjælpekassen uden at komme tilbage til Fattigvæsenet.

Jakob Jensen hævdede, at Socialdemokraterne ikke vilde hindre Privatskolerne, men kun tilsigtede at forbedre Folkeskolen saaledes, at Privatskolerne væltede af sig selv. Forøvrigt var det kun de daarlige Privatskoler, der væltede, de gode skulde nok bestaa. Hr. Mikael Johansen havde flere Gange udtalt, at han vilde være med til at nedlægge Betalingsskolerne, naar Friskolerne blev lige saa gode som disse. Nu var dette Maal snart naaet, saa nu haabede man paa Hr. Mikael Johansens Støtte. Fordi Taleren i sin Tid havde været med til at holde paa Indførelse af Ejendomsskylden, vilde han dog ikke være med til nu at indføre en ny Ejendomsskat. Til Hr. Nørgaards Udtalelse om Kommunens Status, maatte det bemærkes, at Hr. Nørgaard dog vist næppe vilde være med til at sælge de af Byens Aktiver, der var længst bort, Skovene, for Byens Gæld, og naar det var Forholdet, maatte Byens økonomiske Forhold kaldes gode.

Mikael Johansen mente, at Brandvæsenets Funktionærer var blevet stillet noget uretfærdigt i Forhold til Byens øvrige Funktionærer. Selv i København blev den kommunale Betalingsskole opretholdt, og der var da ogsaa mange andre Forhold end de pekuniære, der talte for at bevare denne Skole. Han troede ikke, Skatteprocenten vilde stige synderligt i Aar, da der var kommet mange nye Skatteydere, og da Evnen vist ogsaa var steget.

Samuelson var netop for at faa Lønregulativet gennemført i Fjor gaaet med til de vedtagne Lønninger for Brandsvendene, men havde da udtalt, at der for dissers Vedkommende kunde være nogen Grund til at gaa lidt videre. Han arbejdede aldeles ikke paa at sætte Splid

mellem Funktionærerne, men han skulde gerne indrømme, at Lønregulativet vilde blive noget forrykket, hvis Brandsvendene blev imødekommet.

Jakob Jensen kunde ikke gaa med til Forslaget om Forhøjelse af Brandsvendenes Løn, fordi dette utvivlsomt skulde være Banebryder for Forslag om Forhøjelse af meget højtlønnede Funktionærers Løn.

Forslaget overgik til 2. Behandling, og Ændringsforslag indkaldtes til Mandag den 22. ds. Kl. 12 Middag.

Uddrag fra byrådsmødet den 25. februar 1909 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 309-1908)

Forslag til Overslag over Kommunens Indtægter og Udgifter i 1909-10. 2. Behandling.

Til Forslaget var fremkommet følgende Ændringsforslag og Andragender:

Ad Konto II 1. a. 5. Forslag fra Udvalget for Fattigvæsenet om, at Løn til Opsynsmanden bliver opført med 500 Kr. i Stedet for 800 Kr., da den tidligere Opsynsmand er afgaaet ved Døden, og en ny er antaget i afdødes Sted. - Tiltraadt af Budgetudvalget.

Formanden meddelte, at Udvalget for Fattigvæsenet endnu ikke havde endt sine Overvejelser om, hvorvidt Beløbet til en Del af de fattigunderstøttede Enker burde overføres til Hjælpekasen. Det blev derfor nødvendigt at udsætte Afgørelsen af dette Spørgsmaal i nogen Tid, hvad der heller intet kunde være i Vejen for, da det ingen Indflydelse fik paa Budgettet, om Beløbet stod opført det ene eller det andet Sted.

Vedtoges.

Ad Konto V 5. a. Forslag fra Udvalget for Skolevæsenet om at forhøje Posten med 170 Kr. til de fysiske og naturhistoriske Samlinger i Mellemskolerne. - Tiltraadt af Budgetudvalget

Vedtoges.

Ad Konto V 5. b. Forslag fra samme Udvalg om at forhøje Posten med 300 Kr. til Børnebibliotekerne i de almindelige Borgerskoler. - Tiltraadt af Budgetudvalget.

Vedtoges.

Ad Konto V 6. a. Forslag fra samme Udvalg om at forhøje Posten med 1530 Kr., hvoraf 430 Kr. til Indlæg af Vandledninger i Skolen paa Christiansbjerg, 625 til Opførelse af et Vadskehus samme Sted, 375 Kr. til Genopførelse af nogle Murpiller omkring Skolen i Ny Munkegade og 100 Kr. til Fyldning af Brønden ved Christiansbjerg Skole. - Budgetudvalget foreslaar Posten forhøjet med 905 Kr., idet Opførelse af Vadskehuset foreslaas udsat indtil videre.

Jakob Jensen tiltraadte Budgetudvalgets Forslag.

Müller havde ikke stillet Ændringsforslag med Hensyn til Lærerlønningerne, saaledes som han bebudede ved Budgettets første Behandling, fordi der intet Haab var om at føre saadant Forslag igennem. Et af hans Hovedargumenter til at ønske Lærerne højere Løn var hans Overbevisning om, at Tilgangen af gode Lærerkæfter til Byens Skolevæsen vilde blive væsentlig forringet og i hvert Fald ikke saa god som ønskelig. Dette kunde imidlertid siges kun at være en Paastand, saa man kunde jo vente og se, om den slog til, hvad han imidlertid ikke nærede Tvivl om.

Vedtoges med Undtagelse af det til et Vadskehus ved Skolen paa Christiansbjerg opførte Beløb, 625 Kr., der ikke optoges.

Ad Konto V 6. b. Forslag fra samme Udvalg om, at Posten maa forhøjes med 1000 Kr. til Ekstramaling og Udsmykning af Skolernes Badeanstalter. - Tiltraadt af Budgetudvalget.

Vedtoges.

Ad Konto VI 1. a. 1. Andragende fra nogle fhv. Patrouillebetjente og Reservedagbetjente om forlænet Anciennitet med Forslag fra Müller og Magnus Nielsen om saadan Forlængelse. - Budgetudvalget indstiller, at Byraadet fastholder sin den 12. November f. A. tagne Beslutning vedrørende dette Andragende.

Formanden bemærkede, at Budgetudvalgets Stilling til Spørgsmaalet var dikteret af, at der ikke var fremkommet noget væsentlig nyt, siden Sagen sidst blev afgjort.

Müller antog, at Andragendets Fornyelse væsentlig var foranlediget ved de Udtalelser, der fremkom i Mødet den 12. November f. A. Efter vedkommende Betjentes Ansættelsesdokumenter, hvori Udtrykket beskikket var brugt, maatte de antages at være ansat af Byraadet. Nogle af dem havde ganske vist været privat ansat af Politimesteren, men det var forud for deres Antagelse af Byraadet. Hvis det altsaa skulde være det afgørende, om de var ansat af Byraadet eller ej, maatte Betjentene have Ret, og det var i

høj Grad beklageligt, om Byraadet ikke kunde dele denne Opfattelse.

Mousten paaviste, at en Mængde af de i Lønregulativet opførte Funktionærer ikke havde Anciennitet fra deres Ansættelsesdag. Forholdet havde nemlig været det, at man, hvis man vilde have givet alle Funktionærer fuld Anciennitet, vilde have været nødt til at oprette lige saa mange Lønklasser, som der var Funktionærer. Hvis alle Funktionærer var blevet ansat med fuld Anciennitet, vilde mange ingen Stigning have opnaaet, og Lønregulativ et blev lavet baade for at regulere og forhøje Lønningerne.

Magnus Nielsen kunde fuldt ud slutte sig til Hr. Müllers Udtalelser og beklagede, at Budgetudvalget ikke havde set mere velvilligt paa Andragendet. Han kunde ikke forstaa, at disse Betjente ikke skulde have samme Ret som alle andre, og troede sikkert, at mange var blevet ansat uden at faa udleveret noget Dokument, der bekræftede Ansættelsen. Disse Betjente var faktisk blevet ansat under en bestemt, fast Form, der endog var større end for dem, der intet Ansættelsesdokument havde faaet. Betjentene forlangte desuden kun Anciennitet fra den Dag, de blev ansatte af Byraadet, saa Taleren kunde ikke indse andet, end at man vilde begaa en Uretfærdighed ved ikke at imødekomme dem.

Müller skulde gerne indrømme, at Lønud- blev nedsat baade for at regulere Lønningerne og for at skaffe passende Forhøjelser, men han maatte erindre om, at da Regulativet var halvejs vedtaget, blev der for Politibetjentene gennemført et ganske nyt Princip, idet man fra en Blanding af et Konduiteprincip og et Anciennitesprincip gik helt over til det sidste. Saadant maatte gøres konsekvent, hvad det ikke var blevet gjort, og nu var Resultatet for de 12 Betjente desværre lig Nul.

Filtenborg troede, flere af Talerne havde misforstaaet Patrouillebetjentenes Stilling, idet Stillingen som Patrouillebetjent egentlig havde været et Slags Bierhverv for de paagældende og ingenlunde kunde kaldes fast. Der var derfor ikke øvet nogen Uretfærdighed overfor Andragerne, da disse ikke havde noget Krav paa den Anciennitet, de ansøgte om. Hvis man nu gik med, vilde der komme flere af den Slags Andragender.

Samuelson hævdede, at Lønudvalgets Opgave ikke havde været at skaffe Funktionærerne Tillæg, men kun at regulere Lønningerne, saa der kunde fremkomme mere ensartede Forhold.

Mousten maatte dog slaa fast, at der ved Fastsættelsen af Betjentenes Anciennitet var gaaet frem efter det Princip, at Ancienniteten regnedes fra den Dag, de fik Ansættelse som

Dagbetjente.

Mikael Johansen kunde ikke paa nogen Maade anerkende, at Stillingen som Patrouillebetjent havde været et Bierhverv for vedkommende Betjente. Det forundrede ham meget, at Byraadet ikke vilde indrømme Andragernes berettigede Krav. Skulde Forslagsstillerne tage Forslaget tilbage, vilde han optage det.

Jakob Jensen var klar over, at en Mængde Funktionærers Anciennitetsforhold maatte undersøges, hvis Betjentenes Anciennitet skulde forandres.

Formanden hævdede, at Patrouillebetjentene ikke i egentlig Forstand var Politibetjente, og at Reservebetjentene ikke havde været fast ansat. Begge Betingelser for den ønskede Anciennitetsberegning, nemlig fast Udnævnelse af Byraadet og Tjeneste af ganske lignende Art som Betjentenes nuværende, var altsaa ikke til Stede.

Mikael Johansen troede at vide, at Sygehusinspektørens Anciennitet var udregnet efter Tjeneste i to Stillinger.

Nørgaard forklarede, at Ancienniteten var blevet noget forrykket for en Del Funktionærer, der havde tjent i længere Tid, for at de ikke skulde komme op paa en højere Gage end helt rigtig. Det forundrede ham iøvrigt, at Betjentene selv vilde komme frem paa ny med Andragendet.

Harald Jensen oplyste, at Ansættelsen af Politibetjentene i sin Tid var et stadigt Stridsspørgsmål mellem Byraadet og Politimesteren. Særlig Socialdemokraterne i Raadet havde holdt paa, at Patrouillebetjentene burde ansættes som Dagbetjente naar de viste sig brugbare, medens Politimesteren stadigt hævdede, at Politibetjente og Patrouillebetjente tilhørte to forskellige Institutioner. Ud fra denne Betragtning vilde det derfor ikke være korrekt at lade Ancienniteten som Patrouillebetjent følge med.

Müller fastholdt, at de omtalte Betjente maatte være berettiget til den ønskede Anciennitet, da der, da de sidst søgte Byraadet, blev hævdet, at de ikke kunde imødekommes, fordi de ikke var fast ansat af Byraadet, hvilket deres Dokumenter imidlertid viste var Tilfældet.

Andragendet kunde ikke bevilges.

Ad Konto VI 5. I. Andragende fra fhv. Patrouillebetjent P. Hansen om forhøjet Pension og forhøjet, Understøttelse. - Budgetudvalgets Indstilling om at forhøje den Andrageren tilstaaede Understøttelse af 100 Kr. aarlig til 300 Kr.

vedtoges.

Ad Konto VIII 5. d. 1-3. Forslag fra Samuelsen om at lade Indtægten, 1100 Kr , af Nødtørftsanstalterne udgaa af Budgettet, saaledes at Adgangen til Anstalterne bliver gratis for alle, subsidiært at Adgangen bliver gratis for Kvinder. - Ikke tiltraadt af Budgetudvalget.

Formanden oplyste, at Budgetudvalget efter de fra Brolægningsudvalgets Formand ved Budgettets første Behandling faldne Udtalelser, som Budgetudvalget iøvrigt kunde give sin Tilslutning, ikke kunde tiltræde Forslaget.

Samuelsen beklagede Budgetudvalgets Stilling. Han fandt ikke Hr. Vestesens Argumenter synderlig vægtige og kunde ikke tænke sig, at Anstalterne skulde være mere udsat for Overlast, dersom de blev fri, da der vedblivende skulde være Opsyn. Indtægten kunde ikke spille nogen Rolle, og skulde Anstalterne blive benyttet i den Udstrækning, man tænkte sig, da de blev vedtaget, maatte de sikkert være gratis i alt Fald for Kvinder. Skønt Budgetudvalget var imod Forslaget, vilde han dog ikke trække dette tilbage, men ønskede det henvist til Brolægningsudvalgets nærmere Undersøgelse.

Vestesen meddelte, at Brolægningsudvalget havde overvejet Spørgsmaalet, og at Stadsingeniøren havde konfereret med Opsynene, der imidlertid begge bestemt fraraadede at give Adgangen fri, da de, hvis den blev det, ikke skønnede, hvorledes der skulde kunne holdes Orden. Ved Anstalten i Skolegade var det kun een Gang sket, at en Person var blevet afvist, fordi vedkommende ikke kunde betale. Iøvrigt maatte der lægges Mærke til, at der først efter Benyttelsen blev betalt, og skulde en eller anden ikke have Penge hos sig, kunde vedkommende altid ved at opgive sit Navn ordne den Ting. Der var intet særligt, der talte for at give Adgangen fri for Kvinder mere end for Mænd, og det viste sig ved nærmere Undersøgelse, at det ej heller gik an at gøre Adgangen gratis for Børn. Kvinder med Børn betalte iøvrigt kun for een Person. Ved at gøre Adgangen gratis, vilde man tabe al Kontrol, saa Udvalget kunde ikke anbefale at stryge Betalingen. Derimod kunde det nok gaa med til at give Opsynene Ordre til ikke at afvise nogen, naar vedkommende opgav sit Navn.

Samuelsen syntes ikke, at Opsynets Mening skulde være det afgørende. Selv om kun een var blevet afvist, fordi vedkommende ikke havde Penge hos sig, saa var sikkert mange, som ønskede at benytte Anstalterne, gaaet forbi af den Grund. Til Gunst for at give Kvinder gratis Adgang fremfor Mænd talte dog det, at der for Mænd fandtes andre Anstalter, de kunde benytte gratis.

Simonsen mente heller ikke, Beløbet kunde spille nogen Rolle paa Budgettet, men antog, Hr. Samuelson forstod, at Budgetudvalget ikke kunde tage nogen anden Stilling end sket efter de Udtalelser, som Brolægningsudvalgets Formand var fremkommet med sidst Ud fra Erfaringen om at alt, hvad der var gratis, blev mishandlet, havde Budgetudvalget overvejet, om Betalingen ikke kunde sættes til 10 Øre og til 2 Øre. Iøvrigt var det vel ikke saa meget Byens Folk som fremmede, der benyttede Anstalterne. Hvis Brolægningsudvalget kunde love at tænke paa at finde en eller anden Form for Spørgsmaalets Løsning, forekom det Taleren, at Hr. Samuelson kunde tage Forslaget tilbage. Som Stillingen var i Øjeblikket, kunde Taleren kun stemme imod Forslaget, skønt det dermed ikke var sagt, at han ikke ønskede Spørgsmaalet løst.

Jakob Jensen erindrede om, at Ønsket om at gøre Adgangen til Nødtørftsanstalterne gratis allerede var blevet udtalt, da Tanken om Opførelsen af Anstalterne første Gang blev taget op af Byraadet. Hvis Ønsket da var blevet fastholdt, vilde det ikke være lykkedes at faa paabegyndt denne Sag, og da Byen ikke kunde siges at være forsynet med den Slags Anstalter, før der var bygget 1 a 2 Huse endnu, vilde Taleren henstille at lade det gaa som hidtil, indtil Ordningen var helt gennemført. Det var i høj Grad glædeligt, at man fik begyndt paa at opføre Nødtørftsanstalterne, men før man var helt færdig, skulde man ikke afgøre, om Adgangen skulde være gratis eller ej. For Resten kunde det ogsaa tænkes at gøre Folkebadeanstalten gratis, hvilket Taleren skulde henstille til Hr. Samuelson at tænke over.

Samuelson skulde følge Hr. Simonsens Henstilling om at tage Forslaget tilbage, hvis Brolægningsudvalget vilde overveje Spørgsmaalet nærmere.

Niels Jensen kunde ikke se, at Kvinderne under de nuværende Forhold var ligestillede med Mændene med Hensyn til Adgang til Nødtørftsanstalterne. De burde derfor have gratis Adgang. Han var vis paa, at megen Sygdom hos Kvinderne skyldtes det, at der i saa ringe Grad var sørget for dem i Henseende til Adgang til Nødtørftsanstalter, og han havde flere Gange set, at Kvinder, der havde ønsket at benytte Kommunens Anstalter, var gaaet forbi, fordi de ikke havde Penge hos sig. Hr. Vestesens Anvisning til at opgive Navn, hvis man ikke havde Penge hos sig, betød ikke meget, da der næppe var mange, som havde Lyst til at benytte den Fremgangsmaade.

Vestesen lovede, at Brolægningsvæsenet skulde overveje, om Satserne kunde sættes ned, og skulde intet have imod en Nedsættelse til 2 Øre for Kvinder, hvis der skulde vise sig

Mulighed derfor, men gøre Adgangen helt gratis ansaa Brolægningsudvalget for absolut uheldigt for Ordenens Skyld. Efter Opsynenes Mening var det i Virkeligheden slet ikke Entreens Størrelse, der var det afgørende. Han kunde ikke se, hvorledes der kunde være noget generende i at opgive sit Navn og sige, at man skulde komme en anden Dag og betale, hvis man tilfældigvis ikke skulde have Penge hos sig.

Harald Jensen oplyste, at den første Begyndelse til kommunale Nødtørftsanstalter blev etableret i "Enigheden"s Gaard, idet et Nødtørftshus der blev stillet til Disposition, og en handlende fik et Par hundrede Kroner for at passe, at alt var i Orden. Det gik der udmærket, saa Taleren troede ikke, der vilde vise sig større Ulemper ved at gøre Adgangen til Nødtørftsanstalterne gratis for Kvinder. Mænd burde derimod næppe have gratis Adgang, da de dog som Regel altid havde Penge i Lommen. Han vilde være ked af, om Samuelson trak sit subsidiære Forslag tilbage.

Nørgaard var uenig med dem, der vilde have Adgangen helt gratis, men kunde maaske dog gaa med til at nedsætte Taksten til 2 Øre for Kvinder, da det vilde være meget beklageligt, om en Del Kvinder skulde lide, fordi de ikke kunde faa Adgang til den Slags Anstalter.

Jakob Jensen mente at erindre, at der havde været adskillige Ulemper forbundet med Ordningen i "Enigheden"s Gaard.

Simonsen var sikker paa, at alle gerne vilde gaa med til at gøre Adgangen gratis for Kvinder, hvis der kunde findes en passende Ordning, hvilket imidlertid maatte blive Brolægningsudvalgets Sag, men maaske kunde der nok opstaa nogen Vanskelighed derved, at de fremmede Turister næppe vilde være tilfreds med Anstalterne, dersom der ikke i disse fandtes Adgang til Vadsk og Haandklæde.

Vestesen mente, at man kunde fastholde Taksterne 10 Øre og 5 Øre for Mænd, men nedsætte dem til 10 Øre og 2 Øre for Kvinder.

Samuelson følte sig ikke tilfredsstillet ved den af Hr. Vestesen antydede Ordning, da det ikke var Takstens Størrelse, men det, at Kvinderne ofte ikke havde Penge hos sig, der var det afgørende. Han maatte derfor fastholde sit subsidiære Forslag.

Begge Forslag forkastedes.

Ad Konto XI 4. a. 6. a. Forslag fra Sundhedskommissionen om at forhøje Posten med 500 Kr.

Politimesteren oplyste, at Slagtehuset kun kunde afse 500 Kr. til Dyr lægen ved Mælkekontrollen, og at Inspektør Knudsen ansaa det for umuligt at faa en kvalificeret Mand for mindre end 2000 Kr. Sagen stod og faldt altsaa med, om denne Sum kunde skaffes til Veje, saa Taleren maatte indtrængende anmode om, at Posten, der ved en Fejltagelse kun var foreslaaet opført med 1000 Kr., blev forhøjet til 1500 Kr. I Anledning af Skrivelsen fra Laboratorieforstander Qvist vilde Taleren atter betone, at Sundhedskommissionen absolut ikke vilde misrekommandere Hr. Qvists Laboratorium, men tværtimod vedblivende benytte det til Undersøgelser med Undtagelse af Mælkekontrollens specielle Omraade.

Filt enborg anbefalede Politimesterens Forslag, da det ikke viste sig muligt at faa en Dyr læge for under 2000 Kr., og da der paa Slagtehusets Budget ikke fandtes nogen Post, hvoraf de 500 Kr. kunde tages.

Samuel sen ansaa det for rigtigst at opføre de 500 Kr. paa Slagtehusets Regnskab, da Slagtehuset i meget høj Grad benyttede vedkommende Dyr læge.

Mousten kunde oplyse, at det var efter Hr. Filt enborgs Forslag, at der kun var opført 1000 Kr.

Filt enborg maatte protestere imod Hr. Moustens Udtalelse. Budgetudvalget mente, at Dyr lægen kunde faas for 1500 Kr., men dette viste sig imidlertid ikke muligt. Han kunde ikke se nogen Anledning til at sætte de 500 Kr. paa Slagtehusets Regnskab.

Jakob Jensen syntes, Slagtehuset skulde betale de 500 Kr. Slagtehuset blev altid fremstillet som noget stort og som noget, der gav vældigt Overskud, saa det var særdeles rimeligt, at det overtog denne lille Ekstraudbetaling.

Filt enborg skulde ikke have noget imod at optage Beløbet paa Slagtehusets Regnskab, men det maatte saa opføres som en Post for Tilskud til Mælkekontrollen. I Anledning af Hr. Jakob Jensens Udtalelser maatte han erindre om, at Slagtehuset indirekte kom Byen til gode i meget høj Grad.

Vedtoges.

Ad Konto XII 1. b. Forslag fra Mousten og Simonsen om at lade den ekstraordinære Uniformsgodtgørelse af 100 Kr. til Brandassistenten udgaa af Budgettet samt om at lade Kommunen anskaffe Brandassistentens Uniform, saaledes at hele Godtgørelsen udgaar, hvis Brandassistenten mener ikke at kunne nøjes med den hidtil tilstaaede Godtgørelse af 100 Kr aarlig. - Henstilles af Budgetudvalget til Byraadets Afgørelse.

Mousten oplyste, at Forslaget var stillet, fordi man mente, at den ekstraordinære Godtgørelse fremtraadte som et Løntillæg. Et Bevis paa, at det forholdt sig saaledes, var det, at man fra anden Side ikke kunde tiltræde Forslaget.

Vedtoges.

Ad Konto XII 1. b. Forslag fra Magnus Nielsen om at bibeholde den ekstraordinære Uniformsgodtgørelse af 100 Kr. til Brandassistenten, saaledes at Godtgørelsen for 1909-10 bliver 200 Kr.

Udgik.

Ad Konto XII 1. c. 6. Forslag fra Mousten og Simonsen om at lade det under Posten opførte Beløb af 300 Kr. til Gymnastikundervisning udgaa. - Ikke tiltraadt af Budgetudvalget.

Simonsen oplyste, at Hr. Mousten og han ansaa det for unødvendigt at give 300 Kr. ud til Gymnastikundervisning for Brandsvendene. Skulde man ind paa den Vej, vilde det til sidst blive saaledes, at Svendene skulde have hele deres Uddannelse gratis. Brandinspektøren eller Assistenten kunde jo besørge Undervisningen, men nu havde man sat sig i Hovedet, at en eller anden skulde have den Indtægt.

Politimesteren gjorde gældende, at alle og enhver ikke kunde undervise i Gymnastik, og at hverken Inspektøren eller Assistenten kunde være i Besiddelse af de Betingelser, der var nødvendig for at drive Undervisning som den burde. Naar man ansaa det for rigtigt, at Svendene fik Gymnastik, maatte Bevillingen gives.

Forkastedes.

Ad Konto XII 1. b. Forslag fra Mikael Johansen og Magnus Nielsen om, at Stationsmandskabet, der i Lønregulativet er opført i 15. Lønklasse, bliver som nu lønnet med en Begyndelsesløn af i 100 Kr. aarlig, men at Slutlønnen bliver 1700 Kr. i Stedet for 1400 Kr. - Ikke tiltraadt af Budgetudvalget.

Mikael Johansen oplyste, at Forslaget var enstemmigt anbefalet af hele Brandkommissionen. Han anbefalede Forslaget, som han haabede, Byraadet kunde slutte sig til.

Samuelson bekræftede, at den foreslaaede Lønforbedring var blevet enstemmigt anbefalet af Brandkommissionen, men dette skete i Oktober Maaned, saa Taleren kunde ikke nu, da alle andre Lønandragender var blevet afvist, stemme for Forslaget. For øvrigt eksisterede

der ikke nogen Lønklasse, hvori Brandsvende kunde optages med den foreslaaede Løn.

Jakob Jensen skulde, da han nu vidste, hvor mange Aar Stigningen efter Forslaget skulde vare, henstillede til Forslagsstillerne at slutte sig til ham, naar han foreslog at løfte Begyndelseslønnen med 300 Kr. ligesom Slutlønnen efter Forslaget.

Mikael Johansen skulde med Glæde trække Forslaget tilbage til Fordel for Hr. Jakob Jensens Forslag.

Nørgaard fraraadede at følge Forslaget, da det vilde være i høj Grad urigtigt at røre ved en enkelt Lønklasse uden at revidere hele Regulativet.

Samuelson mente, at det baadede Svendene bedst at lade Lønregulativet staa ved Magt foreløbig og saa senere tales ved om de Lønninger, der syntes for smaa.

Formanden kunde ikke se, hvilken Lønklasse, Brandsvendene kunde henføres til efter Forslaget.

Mikael Johansen foreslog at kalde Klassen 15. Klasse a.

Filtensborg forekom det meget uretfærdigt overfor de øvrige Funktionærer at forandre Brandsvendenes Løn.

Simonsen var af den Mening, at enten maatte hele Lønreformen kastes over Bord, eller ogsaa matte den fuldt ud staa ved Magt, idet man ikke kunde foretage nogen som helst Forandring uden at tage samtlige afviste Lønandragender op til Behandling.

Vestesen mente ligeledes, at Byraadet absolut ikke kunde foretage nogen Ændring i Lønregulativet. Hvis man nu rykkede nogle Funktionærer over i en helt anden Klasse eller skabte en ny Klasse for dem, havde Udvalget for Belysningsvæsenet ingen Grund at staa paa overfor de mange Ønsker om Lønforbedring, der af Funktionærer ved Belysningsvæsenet var fremkommet til det. Ved nu at forhøje Brandsvendenes Løn vilde Lønudvalget ganske desavoueres.

Mikael Johansen var forbavset over Hr. Samuelsons Mening om, at Brandsvendene stod sig bedre ved deres nuværende Løn end ved den, de vilde faa efter Forslaget, men maaske Hr. Samuelsons Stilling var dikteret af Hensyn til at redde sig selv. Han kunde ikke indse, at det skulde være en Forbrydelse at røre ved Regulativet for at gøre en Uretfærdighed ved det god igen, og takkede Hr. Jakob Jensen for Forslaget.

Samuelson forstod ikke Hr. Mikael Johansen. Brandsvendene vilde jo efter Forslaget intet

faa, for Hr. Jakob Jensens Forslag var der dog vist ingen, der troede gik igennem. Naar Lønregulativet engang skulde revideres, vilde Brandsvendene sikkert være i første Række med Hensyn til Lønforbedring.

Mousten mente ikke, der kunde være Tale om at forhøje Brandsvendenes Løn, fordi alle andre Funktionærer saa ogsaa maatte have Forhøjelse.

Forslaget toges tilbage, og Jakob Jensens Forslag forkastedes.

Ad Konto XII 2. d. Forslag fra Brandkommissionen med Tegning til det Sprøjteskur, som er foreslaaet anbragt paa Frederiksbjerg.

Til Efterretning.

Åd Konto XIX 4. p. Forslag fra Formanden om at henstille til "Nationalforeningen for Tuberkulosens Bekæmpelse" at anvende Beløbet til Oprettelse af en Tuberkulosestation i Aarhus.

Vedtoges.

Ad Konto XIX i. Andragende fra "Kvindehjælpen i Aarhus" om Bidrag af Kommunens Kasse. - Ikke anbefalet af Budgetudvalget.

Formanden bemærkede, at den i Andragendet omtalte Indberetning ikke var indgaaet. Fra "Kvindehjælpen" Leder, Fru Pastor Schepele, havde han faaet Meddelelse om, at det var Meningen at anvende det eventuelle Tilskud saaledes, at endnu flere unge Kvinder kunde komme til at bo paa Hjemmet. Han troede at turde udtale, at Institutionen gjorde ikke saa ringe Gavn.

Nørgaard mente, at man maaske kunde komme "Kvindehjælpen" i Møde ved at lade en Del af de 1800 Kr., der var opført til Hospitalspleje for ubemidlede fødende overgaa til den, idet den nye Lov om Hjælp til fødende Kvinder vel nok vilde bevirke, at de 1800 Kr. ikke vilde gaa med.

Simonsen saa nødtigt, der rørtes ved de 1800 Kr., da der sikkert vilde blive Brug for dem i det Øjemed, hvortil de var opført. Han advarede i det hele taget mod at stille for store Forventninger til den ny Lov. Fru Sehepelers Institution kunde der være delte Meninger om, men det var i alt Fald ikke ved saadanne Institutioner, Samfundet blev forbedret. Andragendet var forøvrigt først fremkommet, efter at Budgettet var udarbejdet, saa det syntes noget flot straks at bevilge de 1000 Kr., der ansøgtes om, særlig da man ellers

maatte knibe paa alle Kanter. Men man kunde maaske ad Aare tage under Overvejelse at støtte Sagen.

Filtenborg var overbevist om, at "Kvindehjælpen" var en god og anerkendelsesværdig Virksomhed, som der var al Anledning til at støtte. Virksomheden havde sidste Aar givet et Underskud paa 4000 Kr., og det viste dog, at de Folk, der havde med den at gøre, vilde ofre noget for den. Hvis man ikke vilde følge den af Hr. Nørgaard anviste Vej, vilde han foreslaa at bevilge 500 Kr.

Mousten oplyste, at det til Pleje for ubemidlede fødende opførte Beløb i Aar allerede var overskredet.

Nørgaard havde kun tænkt at tage af de 1800 Kr. til "Kvindehjælpen" under Forudsætning af, at de ikke blev brugt i det Øjemed, hvortil de var opført.

Simonsen fraraadede at vedtage Hr. Nørgaards Forslag, hvorefter man kunde resikere at berøve de fattige fødende 500 Kr.

Jakob Jensen vilde helst vente med at give Bidrag til "Kvindehjælpen", til man saa, hvad Institutionen blev til.

Müller anbefalede at bevilge 500 Kr. Hvis Pengene ikke gjorde tilstrækkelig Nytte, kunde Bevillingen senere stemmes ned igen.

Jul. Andersen skulde gerne gaa med til at optage 500 Kr. paa Budgettet til "Kvindehjælpen", saaledes at Beløbet stilledes til Raadighed under Forudsætning af, at de manglende Oplysninger viste sig at være tilfredsstillende.

Nørgaard havde aldeles ikke haft til Hensigt at tage noget fra de fattige fødende Kvinder; men Stadslægen mente bestemt, at Bidraget til dem vilde gaa ned.

Der bevilgedes 500 Kr.

Ad Konto III b. Nr. 54. Forslag fra Skovudvalget om at forhøje Posten med 200 Kr. til Opsyn ved den kommunale Skøjtebane i "Friheden". - Tiltraadt af Budgetudvalget.

Vedtoges.

I Henhold til ovenstaaende Vedtagelser forhøjedes Udgiftskonto V med 2375 Kr., Konto VI med 200 Kr., Konto XI med 500 Kr., Konto XIX 4 med 500 Kr.; Udgiften paa Indtægtskonto III b forhøjedes med 200 Kr., medens Udgiftskonto II nedsattes med 300 Kr.

Ellers vedtoges Budgettet, der af Formanden blev gennemgaaet Post for Post, i den Skikkelse, hvori det i Udkast forelaa fra Budgettet, og det Beløb, der efter Hovedligningen vil være at ligne paa Formue og Lejlighed, kommer da til at udgøre 1348463 Kr. 27 Øre.

Da imidlertid de opførte Skatters samlede Beløb er 720831 Kr. 32 Øre større end det Skattebeløb, som var udskrevet i noget af Aarene 1901 -03, naar der fra det da udskrevne drages det senest fastsatte Statstilskud, vil Raadet dog endnu i senere Møde have at afstemme om Skatternes Udskrivning, saaledes som foreskrevet i § 34 i Lov af 15. Maj 1903 om Ændringer i og Tillæg til de tidligere Regler for den kommunale Beskatning samt om Tilskud til Kommunerne.

Da det samlede Skattebeløb derhos med 38601 Kr. 38 Øre overskrider Gennemsnittet af det samlede Beløb af kommunale Skatter i de 3 nærmest foregaaende Aar, naar der til dette Gennemsnitsbeløb lægges en Femtedel, maa Indenrigsministeriets Samtykke erhverves til Udskrivning af disse 38601 Kr. 38 Øre, saaledes som foreskrevet i § 20 i Lov af 26. Maj 1868 om Købstadkommunernes Styrelse m. v.

Den i § 2 i Vedtægt for Ligningen af personlig Kommuneskat i Aarhus Købstadkommune ommeldte Procentdel, der vil være at lægge til det Beløb, som skal udskrives efter Formue og Lejlighed, fastsatte Byraadet til 5 % for Aaret 1909-10.

Uddrag fra byrådsmødet den 11. marts 1909 - side 24

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 309-1908)

3. Behandling af Forslag til

Overslag over Kommunens Indtægter og Udgifter i 1909-10 i Henhold til § 34 i Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903.

Budgettets Skatteudskrivning vedtoges enstemmigt.

Uddrag fra byrådsmødet den 1. april 1909 - side 5

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 309-1908)

Indenrigsministeriets Samtykke til, at der i 1909-10 udskrives et Skattebeløb paa 1662063 Kr. 27 Øre.

Til Efterretning.

